

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodi každú nedel' u.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 8 kr.			

Sv. Filomena.

Súdenie kúrie vo volebných záležitostiach.

Čistota volieb máala v sneme od zpäťvedenia konštitúcie neprestajne. Nebolo voľby, po ktorej by sa neboly ozývaly ostré ponosy, že prevedená voľba nenie výrazom vôle národa, lebo vraj vládna strana robila nátlak na voličov pomocou úradníkov, podplácala a zakupovala hlasy. Takéto obžaloby ozývaly sa, či voľby viedol gróf Andrassy, či Tisza, či gróf Szapáry a či barón Bánffy. Všetci uhorskí ministerskí predsedovia boli poctení tým, že ich opposície obviňovali, že sa pri voľbách dopustili prechmatov. Tieto obžaloby sú nie nové a presvedčení sme, že trvať budú, pokým sa len snemové voľby budú prevádzaf. Terajší ministerský predseda bude práve tak ostro napádaný pre voľby, jako boli aj jeho predchodcovia; snáď by mu v tom páde opposície daly pardon, keby pri voľbách nebol ani jeden liberál vyvolený; ak bude ale aspoň čo len jeden zvolený, tak dľa opposičných pochopov voľby neboly čisté.

Snem pojednáva teraz veľavýznamný návrh zákona, ktorý má jedným úderom premeniť voľby v čisté, ktorého povolaním je, aby raz navždy spravil koniec doterajším ponosám a obžalobám. Tento čarodejný prút je návrh zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach. Návrh tento za prvé zakazuje každý nátlak na voličov so strany úradníkov a kňazov, zakazuje podplácanie so strany kandidátov a čo je najhlavnejšie nariaďuje, že na budúce nad protestami, zadanými proti jednotlivým voľbám bude súdiť kráľovská kúria.

Tieto tri hlavné body majú nám stvorit čisté voľby. Čo sa týče bodu o nátlaku so strany úradníkov, ten nenie nový. Úradníci nesmeli ani predtým zneužívať svoju úradnú moc v prospech toho lebo onoho kandidáta. Nové je, že návrh zákona za neplatnú vyhlasuje takú voľbu, pri ktorej kňazia používali sviatosti a iné k náboženstvu patriace sväté veci, pri ktorej z kancla kortešovali za toho alebo oného kandidáta. Tento takzvaný kanclový paragraf nelúbi sa ľudovej strane. Strana táto rada by videla, aby štátni a stoliční úradníci mali ruky a nohy poviazané a ústa zapchaté, aby sa nemohli ani hnúť, ani slova prehovorit. Ani najmenej sa im nepáči ale, keď do života vstúpil majúci zákon aj kňazom bráni, aby kostol použili za brloh politický, aby sviatosti použili za kortešské nástroje, aby odopierali vysluhovanie sviatostí tomu, kto sa nechce pridať k ľudovej strane.

Ľudová strana vidí v tomto kanclovom paragrafe ubitie politických práv katolíckych kňazov. Toto je myšlný náhľad. Tým, že sa kňazom za bráni zneužívať kostol a sviatosti k politickým

cieľom, neodoberajú sa im politické práva. Týmto nariadením sa kostol ponecháva iba svojmu povolaniu. Kostol je príbytkom Božím, je svätým miestom, kam sa veriaci shromažďujú, aby vzdialení od borby každodenného života, so skrúšeným srdcom a pobožnou myslou slúžili Všemohúcemu. Kostol je miesto, kde sa veriaci čo pokorné deti Otca nebeského skromažďujú ku službám Božím, kde prosia o milosť Božiu, kde ďakujú Všemohúcemu za každé dobrodenie jeho, ktoré oproti jednotlivcom a oproti celej ľudskej spoločnosti preukázal. V kostole shromaždení veriaci majú sa citiť čo bratia a sestry v lone jednej matky, cirkve. Táto nábožná nálada nesmie byť prerušená bojom všedného života. Tu nemá politisovanie žiadneho miesta. Katolícki kňazia majú právo okrem kostola všade politisovať, iba kostol nesmú poškrvniť politikou; majú právo na shromaždeniach slobodne hovoriť, kapacitovať dôvodami, len sviatosti nesmú čo dôvody používať; tedy neodoberajú sa im politické práva, lež len kostol vytvoruje sa z kruhu ich politického účinkovania.

Ďalej vidí ľudová strana v kanclovom paragrafe prenasledovanie náboženstva. Toto je tiež len namyslené. Kanclovým paragrafom neprenasleduje sa náboženstvo, lež sa jednoducho len štátne záujmy bránia. Či je to prenasledovanie náboženstva, keď zákonodarstvo chce zachrániť záujmy štátu voči takým námahám, ktoré sa poťahujú len na voľby a kortešovanie? V kanclovom paragrafe môže vidieť prenasledovanie náboženstva len ten, kto chce svoju kňazskú moc a obrady cirkevné použiť k takým veciam k jakým sú tieto nie určené.

Kanclový paragraf neškodí ani náboženstvu a ani neukracuje politické práva kňazov. Paragraf tento bude zbytočným, jaknáhle kňazia dajú Bohu čo je Božie, jaknáhle kostol nechajú byť kostolom; prepotrebný je ale na ten pád, jak by sa niektorí kňazia pozabudli a chceli kostol a sviatosti zneužívať v prospech politiky. Kto oddeľuje náboženstvo od politiky, ten sa tohoto paragrafu nebojí a vďačne ho prijme.

Druhý hlavný bod návrhu je, že kandidát nesmie podplácať voličov, smie im ale zaplatiť v deň voľby furmanku a uhostiť ich. S našej stránky úprimne soznáme, žeby sme radšej videli, keby kandidát nesmel voličom ani tieto trovky zaplatiť, keď kto prevádza svoje najkrajšie politické právo, nech to spravi úplne nežistne.

Tretie hlavné nariadenie návrhu prenáša na kúriu to doterajšie právo snemu, že nad protestami zadanými proti voľbám, rozhodoval sám snem. Týmto nariadením sveruje sa rozhodovanie

nad voľbami na úplne neodvislý nezaintessovaný súd a táto okolnosť má uspokojiť obecnosť v tom ohľade, že jak sa kde huncútstva prevádzaly, že taká voľba bude zrušená. O tom je jedenkaždý občan vlasti presvedčený, že kráľovská kúria bude spravodlivo súdiť nad protestami zadanými proti voľbám, druhá otázka je, že či to vážnosť kúrie neškodí, že bude aj tento najvyšší súd týmto vtrhnutý do politického víru. Lebo ako je isté, že kúria bude spravodlivo súdiť nad voľbami, tak práve je isté aj to, že tá politická strana, ktorej kúria nedala za pravdu, bude považovať rozsudok za nespravodlivý, za strannický a bude upodozrievať kúriu z nespravodlivosti. Takéto upodozrievania môžu prípadne škodiť dobrému chýru kúrie. Nuž ale opposície si žiadajú, aby nad voľbami súdila kúria a tak liberálna strana bola prinútená povoliť, aby sa nepredstavila v takom svetle, jako keby sa bála toho, že na budúce má kúria súdiť vo volebných záležitostiach.

Článok tento končíme s tou vrúcou túhou, aby zákon o súdení kúrie vo volebných záležitostiach bol skutočne ten čarodejný prút, ktorý odrazu premení voľby v čisté, vlastne len utíši tie mnohé ponosy o namyslených nespravodlivých voľbách.

Slovo k rodákam.

Dva významné návrhy zákona boli predložené minulého týždňa našej snemovni. Rozumieme návrhy o kuriálnom súdobníctve v záležitostiach volebných a druhý ohľadom premeny stanov dotyčne domácich poriadkov rokovania v snemovni. Účelom tamtoho je poistenie čistých volieb krajinských vyslancov, cieľom tohoto ale zamedzenie ohavnej a škodnej obštrukcie.

Nám sa vidí predovšetkým žiaľnym a zahanbujúcim, že vôbec vznikla potreba tak prísnej opravy volebného zákona a domácich pravidiel snemovne. Boly časy, — no iste boli vtedy aj inakší ľudia, — v ktorých a pri ktorých i bez ostrej prísnosti zákona mali sme čisté, slušné, vážne a riadne voľby, a v sneme roky a roky nebolo ani len tône obštrukcie. No časy i mužovia sa minuly, alebo aspoň títo poslední nie k svojmu a k verejnému dobru premenili, a drahá zkušenosť dokázala potrebu zostrenia zákona i pravidiel.

My sme nie priatelia polovičatosti; keď už má byť oprava, nech že je skutočná, opravdová a dôkladná, aby s istotou dopomohla nám k vytknutým cieľom a jednakou mierou merala všetkým občanom vlasti. Mesiace prešli od tých čias, keď sme sa my v tomto časopise za čistotu vo-

lieb ohlásili a zasadili a naše heslo bolo aj vtedy čisto slobodomyslné, totižto to, aby «každý nátlak prestal.» Je to tak jednoduché, tak prirodzené, ba tak samo sebou sa rozumejúce, že sa človek obával i len predpokladať, že by niekto mohol byť proti tomu. A predsa našli sa takí: v prvom rade ľudári a spolu s nimi, alebo aspoň popri nich oní ľudia, ktorí napriek svojej spravodlivosti a liberálnosti, keď už aj nie ultramontánmi, predsa sa zdajú mať istý klerikálny náter.

Ludári, ba i všetci liberáli s radosťou prijali, že vláda a panujúca strana ochotne vzdala sa všetkej podpory, ktorú by jej úradná moc bárs ako slušne poskytnúť bola vstave, to ale už ultramontáni a klerikáli ztrpief nechcú, aby aj kňazom zapovedané bolo nadužívanie úradnej moci. A preto bárs návrh zákona prísnejší je oproti úradníkom, ako proti kňazom, lebo slúžnovcom ani nedovolí v okrese svojom za kandidáta vystúpiť, kdežto kňazom takové nebráni, predsa všemožným spôsobom o utlačaní cirkve a náboženstva kričia. Nuž to je jednoducho nepravda. Ponajprv kňazia sami sú nie ešte cirkev a tým menej len zo pár z nich; po druhé, ani kňazom nie je zapovedané na pohyboch politických, volebných účasti brať. Majú to ale robiť ako občania a nie ako *cirkevné osoby*, lebo politické práva vôbec a tak aj právo volebné patrí jedine *občanovi* štátu bez ohľadu a pohľadu na jeho stav. Ludári ale a klerikáli vôbec chcjú mať niečo zvláštneho, chcjú mať nadprávo, výsadu, prevahu. Začo? Prečo? A načo? Za to že je kňazstvo vlastenecké? Nuž je to snáď nejaká zásluha? Veď je to prvá a základná občianska povinnosť, a veď práve tak vlasteneckí sú a musia byť aj úradníci a slúžnovci. Preto snáď, že ako opát Molnár hovoril, že Haynau jedneho kňaza roku 1849-ho dal odpraviť, lebo oznámenie neodvislosti z kancla vyhlásil? Nuž a koľkí úradníci boli odpravení a uväznení pre činy čisto vlastenecké, a týmto voľno úzdu — ačpráve len právnu a správnu — zahodiť, kňazom ale nie? Veď čože zabraňovať má otázný zákon? Jedine a výlučne *nadužívanie* kňazskej *úradnej moci*; jedine to, že by kňaz namiesto vysvetľovania, cirkevnými pokutami a brozbami veriacich v prospech politiky nesostrašoval, a žeby sviatosfami z kancla nekortešoval.

To nenie obrazenie ale bránenie cirkve. Lebo kto sviatosti a sväté veci i miesta zneužíva, ten ich zneučfuje, ten hreší proti cirkvi i Bohu. A potom v náboženstve horlivejšie, zarytejšie sú ženy, preto podajedni nezbední kňazia náboženskými prostriedkami tiež fanatisujú a následkom toho zapríčiňujú rozbroje v rodinách a i tu sviatosť manželstva podrývajú. Nejedno manželstvo, predtým blažené, stalo sa Sodomou a Gomorou a ne jeden rozsobáš mal začiatok vo fanatisovaní zien

kňazmi počas posledných volieb. Keď by tedy rovnoprávnosť a spravodlivosť nepožadovala, aby čo je jedným zakázané, nebolo dovolené ani druhým, už tieto spomínané príčiny sú viac, ako dosť, aby takzvaný kancelový paragraf v platnosť bol uvedený.

No, nie to je chyba, že sa a ako kortešuje pár týždňov pred voľbami, ale že vzdelaní nekortešujú *celých päť rokov* tak, žeby spoluobčanov svojich následkom nedostatočnej výchovy a prostriedkov zanedbaných vyučovali, s občianskymi a politickými záležitosťami štátu obznámili. Povedomí a uvedomeli občania naši pri známom ich vlastenectve i bez zákona a paragrafov slušne a spravodlivo voliť budú.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Kráľovský dvor v Budapešti. Jeho veličenstvo, jako sme to už písali, prišiel do Budapešti asi na trojtýždňový pobyt. Spolu s ním prišiel aj následník trónu arciknieža Franc Ferdinand. Návšteva arcikniežata je významná preto, že prvý raz mešká v Uhorsku a že prišiel k nám s tým cieľom, aby sa bližšie obznámil s uhorskými politickými a smerodajnými osobnosťami. Arciknieža Franc Ferdinand prijal hneď v nedeľu najprv ministerského predsedu Szélla, zatým boli uňho na výsluchu ostatní ministri. V pondelok a v utorok boli na poklone uňho zástavníci, predsedovia snemovne magnátov a snemovne vyslancov, všetci generáli a hlavy vrchností.

Počas rozhovoru prejavil arciknieža nevšednú známosť v záležitostiach našej vlasti sa týkajúcich a veľkú zaujatnosť za vývin jej.

Vakácie snemovne vyslancov. Snemovňa vyslancov po prijatí návrhu zákona o kurialnom súdnictve nebude vydržiavať zasadnutie do tých čias, kým návrh tento nebude vybavený aj v snemovni magnátov. Snemovňa magnátov začne návrh pojednávať asi 8-10-ho tohoto mesiaca a behom troch dní bude s ním pravdepodobne aj hotová. Jasnáhle magnáti tento návrh bez zmeny prijmu, snemovňa vyslancov ihneď zase zasadne a začne pojednávať predlohu, potahujúcu sa na zostrenie štatútov snemovne vyslancov. Rozpoloženie sa však celkom zmení v tom páde, jak snemovňa magnátov návrh zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach neprijme bez zmeny, to jest jak vynechá z neho kancelový paragraf.

Katolícki biskupi a návrh zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach. Z príležitosti zdržovania sa dediča trónu arcikniežata Franca Ferdinanda v Budapešti vo väčšom počte tu shromaždivší sa katolícki biskupi použili túto príležitosť k tomu, že sa radili o takzvanom kancelovom paragrafe návrhu zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach. O porade preniknul

do verejnosti ten chýr, že všetci biskupi sú síce proti kancelovému paragrafu, vzdor tomu ale není sú náchylní v snemovni magnátov proti tomuto paragrafu ostrú diskutu vyvinúť. Pritom všetkom biskupi není sú vstave vládu ubezpečiť o tom, že paragraf tento hladko prejde v snemovni magnátov, ba chyrovať, že jak snemovňa magnátov otázny paragraf odmrští, a jak vláda návrh nepošle znovu ta, lež jak aj snemovňa vyslancov privolí k vynechaniu kancelového paragrafu, biskupi sa osvedčili, že mileradi zakážu kňazom, aby na voľby nevpĺyvaly náboženskými vecmi.

Ministerská porada bola v stredu, na ktorej sa vláda ustálila ohľadom tých zmien, ktoré majú nastúpiť v osobách fíšpánov. Najbližšie bude niekoľko fíšpánov prepustené a miesta ich budú zaplnené novými osobami.

Návrh zákona o stavaní budov pre ľudové školy. Minister výnuby Wlassics ešte minulého roku bol zadal návrh zákona, ktorým si žiada kredit na stavanje budovisk pre ľudové školy. Tento návrh len teraz pojednával finančný odbor. Najbližšie bude ho už aj snem pojednávať.

Finnačný minister Lukács aby sa zotavil, na pár dní bol odcestoval do Talianska. Tento krátky urlaub vysvetlovaly niektoré časopisy v tom smysle, že minister Lukács chce sa vzdať svojej hodnosti. Tento chýr nemá žiadneho základu.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 26. apríla. Dneskajšie zasadnutie vyplnené bolo samými odpoveďami na interpellácie.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 27. apríla. Za živej účasti vyslancov začal sa dnes pojednávať návrh zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach. Referent Imrich Szivák oboznámil snemovňu s tými zmenami, ktoré tento v snemovni vyslancov už roku 1896. prijatý návrh podstúpil následkom svorného dohodnutia sa stránok. Odporúča opravený návrh zákona k prijatiu.

Ján Molnár vodca ľudovej strany vystúpil prvý proti návrhu. Hovoril, že ľudová strana návrh tak, jako je zadaný, neprijme, asíce preto nie, lebo katolíckemu vynúčeniu protiví sa ten paragraf, ktorý zakazuje agitovať proti civilnemu manželstvu. Obradzuje sa proti tomu, aby štát určoval o čom smie kňaz kázať, a o čom nie. Návrh neprijíma.

Alexander Mohay nežiada si rozprestrenie volebného práva, to ale za celkom správne uznáva, že pre daňovú rešanciú nebude viac nikto pozbavený práva hlasovania.

Jozef Madarász neprijíma návrh ani vo všeobecnosti. Pohoršuje sa nad tým, že návrh dovoľuje, aby kandidát platil voličom foršpont a denné trovy počas voľby. Tento paragraf pokazí aj tie okresy, kde dostal ablegát nepotreboval ani krajiara troviť na voľby. Aj

to zazlieva, že si snem vydáva z rúk právo, aby súdil nad napadnutými voľbami.

Imrich *Veszter* považuje za veľmi potrebné to, proti čomu hovoril Molnár, lebo neslobodno dovoliť, aby kňazia fanatisovali ľud zvlášte v politike. Nemožno ztrpeť politisovanie v kostoloch. Ľudová strana natoľko fanatisovala ženské jednej hornouhorskej obce, že si nevesty a staré ženy polibaly na cestu a mužom idúcim na voľbu volaly: Len cez naše telá môžete ísť hlasovať na vládnych ablegátov! Fanatisovanie náboženstvom je horšie než podplácanie voličov. Návrh prijíma.

Július *Varossy* vyhlasuje, že čo katolícky kňaz je tej samej mienky o kancelových paragrafoch čo Molnár, návrh ale vo všeobecnosti prijíma.

Na konci zasadnutia predostrel Ferdinand *Horánszky* zpravu toho výboru, ktorý sa radil o tom, ako sa majú zostríť snemové štatúty, načo bolo zasadnutie zakľúčené.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 28. apríla.

Pokračovalo sa v pojednávaní návrhu zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach. Karol *Kálmán* hromžil na liberalismus, ktorý je pôvodcom kancelového paragrafu. Ľudová strana započne boj i proti tomuto paragrafu a doplní ním svoj program. Kto prijíma desatoro božích prikázání, musí prijať i program ľudovej strany. A potom prikázania, — ktoré tu podávame na ukážku, — takto formuloval: Štvrté prikázanie: Cti otca i matku svoju, žiadaj autonómiu, aby si dlho živý bol na zemi. Nesmilní, sväte sa žeň a súr revísiu cirkevno-politických zákonov. (Smiech.) Aniž požiadaš manželku blížneho svojho (obrovský smiech), ani civilné manželstvo, ani vola, ani osla, ani čo jebo jest. (Búrlivý smiech.) Amen. To je program našej strany a kto prijme desatoro, musí i toto prijať. Návrh naprijíma.

S tým bola všeobecná debatta zakľúčená a minister pravosúdia *Plósz* povstal, aby odpovedal na prednesené námietky. Ku posúdeniu čistoty prevedených volieb za vhodnejší súd považuje kúriu než administratívny súd, lebo tie námietky, ktoré prednesené boly proti kúrii, práve tak môžu byť prednesené proti administratívne mu súdu. Čo Madarász navrhoval, aby zase súdil len snem, tým by sa nedocielilo nič. Na poznámky ľudovej strany odpovedá, že búrenie sa zakazuje nielen v tomto návrhu, ale i v mnohých iných zákonoch. Kancelový paragraf je potrebný, lebo neslobodno dovoliť, aby sa počas volieb z kancela vyhrážalo trestami na druhom svete a cirkevnými kľatbami. Kňaz ako volič má neobmedzenú slobodu volenia, slobodne môže svoju mienku vyslovovať, ale ako duchovný otec v tomto ohľade musí zdržať isté hranice. Keď by tento paragraf vystal, otvorila by sa brána búreniu proti náboženstvám, čo by malo nepredvídateľné následky. *Várossy* hovoril, že nemožno predpokladať, žeby kňazia kortesovali z kancela. Rečníka však práve reč Jána Molnára presvedčila o tom, že sa to môže stať. Odporúča návrh k prijatiu.

Potom sa hlasovalo. Snem s výnimkou päť hlasov prijal návrh za základ podrobného pojednávania.

V podrobnom pojednávaní len pri paragrafe o upotrebení žandárskej ochrany rozpriadla sa väčšia dišputa, v ktorej sa súčasnil *Győry*, *Ugron* a *Horánszky*.

Ministerský predseda *Szell* vysvetlil, že žandarmériu, políciu alebo vojsko v smysle toho paragrafu neslobodno použiť tým cieľom, aby niektorý volič bol hatený v použití svojho volebného práva, lež len ku udržaniu poriadku.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 29. apríla.

V podrobnom pojednávaní návrhu zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach prišlo sa dnes až 170. paragrafu, k tomu paragrafu, ktorý zakazuje kňazom kortesovať svätými vecmi. Tuššia dišputa rozpriadla sa pri 7-mom paragrafe návrhu, ktorý hovorí, že kandidát môže voličom zaplatiť v deň voľby furmanku a denné trovy. Proti tomuto paragrafu hovorili viacerí, žiadajúc vynechanie jeho preto, že sa týmto paragrafom zákonite povolí napájanie voličov.

Ministerský predseda Koloman *Szell* je proti vynechaniu paragrafu a ponevác vrele si žiada úplnú čistotu volieb, potešilo by ho, keby voličia z politického a vlasteneckého presvedčenia 30—35 kilometrovú cestu na miesto voľby prekonali na vlastné trovy. Nateraz sa ale treba o to postarať, aby aj ďaleko od miesta voľby bývajúcí chudobní voličia mohli použiť svojho najkrajšieho práva, čo sa obľahčí tým, keď sa kandidátovi dovoli, žeby svojim voličom mohol zaplatiť furmanku. Ale aby sa pod titulom furmanky a pohostenia nemoblo prevádzat podplácanie: o to sa stará tento návrh. Aj prísny volebný zákon v Anglicku dovoľuje skromné pohostenie voličov. Keď budú svojim časom voľby u nás decentralisované, to jest keď sa báde hlasovať po obciach: tak sám od seba odpadne tento paragraf, ktorý dovoľuje pohostenie i tak len ďaleko bývajúcich voličov. Prosi paragraf prijať.

Po reči ministerského predsedu bol paragraf prijatý. Pojednávanie návrhu išlo až po 170-ty paragraf hladko, pri tomto paragrafe vyvinula sa ale nad očakávanie ostrá dišputa. Proti paragrafu hovorili: *Jozef Farkas*, *Ján Molnár* a *Ján Asbóth*. Za podržanie paragrafu hovoril *August Pulszky*. Rečník hovorí, že chrám je domom modlitby, kam politika nesmie byť uvedená. V Anglicku, ktorá krajina považuje sa za najústavnejšiu, kňazia nemajú volebného práva, aby v kostole nepolitisovali. Po *Pulszkyho* reči bolo zasadnutie zakľúčené.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 1. mája.

Pokračovalo sa v dišpute nad takzvaným kancelovým paragrafom. Dišputu dnes začal *Alán Kalocsay*. Tento paragraf návrhu drží hlavne preto za urážlivý, ponevác je nameraný len proti katolíckym kňazom. *Štefan Rakonczky* tvrdil, že kancelový paragraf bol na príčine tomu, že sa z návrhu nestal zákon pod Bánffym. Poukazuje na to, že v Nemecku podobné nariadenie bolo príčinou tuhého boju medzi cirkvou a štátom. Paragraf tento môže byť aj zle vykladaný, lebo prípadne najdu sa India, ktorí aj krštenie alebo kar budú považovať za cirkevné shromaždenie, a jak sa pri takýchto príležitostiach kňaz zmiení o politike, tak sa prehrešil proti zákonu. Zazlieva

Kossuthovi, že nezastal katolíckych kňazov, z ktorých ne jeden trpel martýrsku smrť pre zásady jeho otcem hlásané. Podáva návrh, aby kancelový paragraf bol z návrhu vynechaný.

Ludvik *Olay* upodozrieval katolíckych kňazov, že si dajú aj v politike od pápeža rozkazovať. Pripomenul, že v deň pohrabu Ludvika Kossutha násilne musely byť niektoré katolícke kostoly otvorené; pripomenul tiež, že pamiatku Kossutha katolícki kňazia potupili, jako *Zimányi*, *Lepsényi*, *Zelenyák*.

Tieto obvinenia katolíckeho kňazstva vzbudily u ľudových vyslancov veľké pohoršenie. *Július Várossy* odsekol *Olaymu*, že je *Bánffyho* žoldnier, načo *Olay* voči *Várossymu*, katolíckemu kňazovi použil taký výraz, jakým sme zvykli psov odháňať. Teraz povstal taký krik a lárma, jako nedávno počas obštrukcie. Nikto nemohol k slovu prísť, až keď predseda pokarhal *Olaya* za použitý výraz, mohol tenže reč svoju dokončiť.

Hovoril ešte gróf *Ján Zichy* tiež proti kancelovému paragrafu, načo bolo zasadnutie zakľúčené.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 2. mája následkom včerajšieho búrlivého zasadnutia rozpálené mysle utišila dneskajšia múdra reč ministerského predsedu *Szélla*.

Prvý rečník bol *Pavel Meszlényi*, ktorý dokazoval, že je kancelový paragraf namierený proti katolíckemu kňazstvu. *Michal Juriss* hovoril tiež proti paragrafu.

Gejza Polónyi hovorí, že parlamentárnymi stránkami uzavretý pokoj dovoľuje síce opravu kancelového paragrafu, nie ale jeho vynechanie. Keby bola bývala zadaná oprava, ktorá lepšie zodpovedá požiadavkám, tak by ju bol prijal, ponevác sa to ale nestalo, tak prijíma kancelový paragraf, lebo je tiež proti tomu, aby sa z kancla hlásala politika.

Franc Komlóssy člen liberálnej strany ozval sa tiež proti paragrafu.

Teraz povstal ministerský predseda *Széll*. Poukázal najprv na to, že je pojednávaný návrh výsledok kompromissuma, uzavretého medzi stránkami a tak nenie pekné, že jednotlivci prijmu z neho to, čo im pasuje do krámu, iné ale žiadajú zavrhnúť. Rečník chce aby návrh bol bez zmeny prijatý, ktorého cieľom nenie prenasledovanie náboženstva, lebo ministerský predseda nechce, aby bola politika vnesená do náboženstva, taktiež je ale aj proti tomu, aby náboženstvo bolo vnesené do politiky. *Rakovszkému* dokázal, že sa zle odvolával na Nemecko. Odporúča návrh k prijatiu.

Za ministerským predsedom hovoril *Franc Major* proti paragrafu a na konci zasadnutia *Ferdinand Horánszky*, ktorý pádnymi dôvodami dokázal, že sa v návrhu nenachádza prenasledovanie náboženstva. Ostro odsúdil poburovanie ľudovej strany, ktoré si strana táto celkom pre seba chce čo výsadu podržať.

V dišpute sa bude pokračovať.

Cudné časy.

Čo sa to vo svete robí
A čo sa to so mnou deje:
Jedno oko slzí roní
A druhé zas sa mi smeje,

Keď si rozlad dáky hľadám;
Všeličo ma hneď omína; —
Keď sa chcem pokochať v láske:
V tom na um mi príde — Čína.

Amerika — vlast slobody
Bez hany, vady a špiny:
Ale čo to? — Nuž a Kuba
I nešťastné — Filipíny?

A Uhorsko? — Jak kde, človek
Šťastným iba tuná bol by:
Keby parom nevymyslel
Bol akési čisté voľby.

Čo jednomu čistým zdá sa,
To druhému sa ohudí:
Hía! na jednu mienku doviest
Nemožno je všetkých ľudí.

Tisza slúžnovcov zastával,
Molnár ten dnes bráni kňaza,
Dokázal že kancelový bod,
Liberálov bude zkaza:

Bo kúria voľbu zniští,
Keď kňaz s krížom kortešuje,
Molnár, — keď ho zmeniť nevie,
Potuteľne sa raduje:

Bude on vraj kortešovať
Za každého liberála,
Tak neplatnou bude voľba,
Ani babky bárs nestála.

No zabudnul, že palica
Dva má konce a na konci,
Čo kňaz zkaží liberálom,
To ľudárom zas slúžnovci.

Bájka o jednej socialistickej krajine.

Žil raz, nenie tomu tak dávno, istý kráľ. Država jeho sa nie veľmi rozprestierala, ale ani nebola tak malá, žeby sa nebola mohla do počtu krajín vriadif. Obzvlášte mal pekné úrodné polia a všetko bolo jeho vlastné.

Od storočí žili na tejto zemi ľudia a vždy boli spokojní. Lebo kráľ miloval svoj pracovitý ľud. On bral dôchodok. On udržiaval a platil vojsko, úradníkov a každému dľa jeho práce vyplátil mzdu.

V tejto krajine nebolo práci vyhybujúceho človeka, lebo kto nepracoval, nedostal živnosť. Ale kto sa privinul ku pluhu, vybavil svoju prácu, ten nehladoval. Dostal práve toľko, čo mu stačilo: ani viac, ani menej.

Lež jako, jako nie, raz sa len objaví duch kráľovi a rečie:

— Pane môj a kráľu môj, tvoj ľud je nespokojný.

Kráľ sa pýta zarazene:

— Nuž či snáď hľaduje?

— Naskrze nie, — veľí duch. — Ale vidíš o veľa blaženejší by mohol byť tvoj ľud!

— Jako to mieniš?

— Odpovieš mi dôverne na moje otázky?

— Celkom dôverne...

— No teda, povedz mi, kráľu môj, čo fa stojí vojsko?

— Tri milliony zlatých.

— Hnúza. A prečo ho držíš? Na čo ti je tak mnoho ničomného ľudu.

— Divím sa tvojím otázkam. Či neznáš, že ľud a ľud, krajina a krajina nikdy neodstúpia jedno od druhého. Či neznáš, čo sa stalo minule a v blízkej budúcnosti. Veď keď by som nemal svojho vojska, zajtra táto zem už nenie moja.

— To je najväčšia chyba, kráľu môj, že je tvoja a nie tvojho ľudu. Preto reptá ľud, preto je nespokojný, lebo on nič nemá, všetko je tvoje.

— A keď by bolo jeho? Vtedy by naleznuł blaženosť?

— Aj on by naleznuł, ale aj ty. Vidíš, vtedy by si nemal potrebu na toľké vojsko. Mohol by si rozpustiť četníkov, ba i úradníkov.

— Oh, ty hlúpy duch! Jaký by to bol vtedy štát. Zvonku by nás napadol nepriateľ, tu dnu ale by jeden druhého pohltil. Neznáš ty ľud.

— Mýliš sa kráľu. Tak sa zdá, neznáš, jak slávny, jak vznešený je socialisticke zariadený štát?

— Povedz mi, jaký.

— To by bol potom štát. Jestli bude krajina skutočne v nebezpečení a bude ju treba brániť, vtedy každý človek prospieši, lebo veď

bude svoju vlastnosť brániť. V tomto štáte by sa ani nepravotili, lebo veď každý má svoje, každý človek je jednako smýšľajúci. Socialismns chce každému dobre, kto užitočnú prácu koná. Len usilovnosť a práca sa odmeňuje. Tak by bola všetka starosť vytvorená. Obyvatelia krajiny by sa medzi sebou usniesli, aby sa každý priemyselny článok, všeobecné potreby zo spoločného majetku zakupovali. Bola by jedna-jediná dielňa a i tá by tvorila spoločný majetok. Bola by jedna spoločná veľká obýlnica, do ktorej by každý roľník znášal svoju úrodu. Ztadiaľto by spoločne a rovnako dostával nazpät. Tak by nebolo treba ani toľko úradníkov, lebo veď každý je na čistom, čo je jeho, čo má za právo a povinnosť.

— Pekne, veľmi pekne. A so mnou čo sa stane?

— I ty by si bol rovnako smýšľajúci, kráľu môj. Tak by si žil, ako my. Veď sám hovoríš, koľko máš nesnádze a starostí. Vtedy by to ale všetko prestalo. Ty by sa len díval na tú peknú krajinu a keď by predsa volakto zhrešil proti socialistickej myšlienke; ty by si bol ten, ktorý by takto riekol:

— Priateľu, ty hrešíš proti všeobecnosti. Čiň tak, jako to všeobecnosť požaduje.

— A ten istý by tak činil?

— Tak veru, lebo dobre znajú, že socialismus je povolany vykúpiť každého človeka na svete. Pozri túto malú flašku. V tej je ten mocný čarodejny nápoj, z ktorého keď kto len jednu kvapku vypije: vďačne položí hlavu na záhlavok štátneho socialismu. Z tohoto sice ešte málo kto pil, ale ktorí pili, tí nemôžu zostať pri terajšom narušení. Ti ledva čakajú aby bol spoločný život. Kráľu môj, vypi len kvapku a uvidíš, že mluvím pravdu.

Kráľ trasúc sa, siahne po flaške. Pije. Zrazu i on dostane závrat. Jako by bol nový rozum dostal; nové srdce mu bilo v nádrach; nový svet sa mu otvoril. Duch sa závistne škeril.

— Už fa mám kráľu. Budeš nás. Pozri tu tento papier. Podpiš ho. Jedon fah a o čom ľudia len snívali, za bájkou držali po teraz, splní sa. Ľud bude rovnaký. Nebude pána, nebude sluhu. Nebude kňaza, nebude vojaka. Bude prislúchť krajina ľudu, to je to, čo ja chcem.

Kráľ chytí pero; podpíše. Jedon fah a bol prvý socialisticke štát na svete.

* * *

Jak pekný obraz to bol, tak na prvý pohľad. Pil každý z flašky. A každý stal sa účastným jednakého práva, jednakej povinnosti. Zo socialisticke zariadenej dielne jednej spoločnosti pri-niesli čizmy, chlieb, šaty. Každý pracoval na svojej

roli, v svojej dielni. Čatníci nechodili, policajtov, vojakov nebolo. Lebo jedonkaždý pokojne žil. Jedonkaždý pracoval, lebo tu kto nepracuje, nejie!

Ale čo je to? Po uplynutí jedného týždňa povstala veľká búrka medzi ľuďom.

Kde? Pred obylnicou! Čo to za neresť!? Kto je ten, ktorý tento svätý pokoj narušuje?

Zúrivy zástup stojí pred obylnicou. Ručí sfa mumlavé more, sfa bitá zver na pustatine.

— Tri dni nepracovala táto zberba! — vykrikol jeden robotník zlnatých ramien. — A dostane práve toľko ako my?

— Ani raz nezafal motykou, — vykriika druhý oddiel.

— Nech nejedia.

— Nech nejie, kto nepracuje . . .

— Tak je — riekne kráľ. — Nech nejie.

— Kto si ty? — kričali s druhej strany, — že sa opovážiš rozhodovať a rozkazovať?

— Rovnako smýšľajúci, — vetí kráľ vážne.

— Tedy čuš. — A vrútili sa do obylnice.

Na to povstala hrozná vada, z čoho vyšli mnohí rozkrvavení.

Večerilo sa. Na dvore dielne povstal hlasný krik. Robotníci pošetile kliali.

— To je nie spravodlivosť!

— To je nie rovné smýšľanie!

— Koľko že ten zhotovil čižiem, ktorý práve toľko dostal, jako my . . .

Neuplynuly ani dva týždne. Ztrhne sa zase ohromná trma-vrma. Jako keď ostrý víchor prírody zatrasie veľký les, že sa storočné stromy práskajúc lámu cez poly: tak vyzerala táto malá krajina.

Bolo vidno zkrvavené hlavy, dodriapané tváre, zbúrané robotnícke bydliská . . .

— Spravodlivosť!

— Zákon!

— Súd prosíme, — bolo počuť so všetkých strán.

Kráľ so slzavými očima na toto všetko len hľadel.

V tom okamihu ohlasujú, že nepriateľ vidiac veľký vnútorný boj, je už na hranici.

— Rovnosmýšľajúci! — vykrikne kráľ, — vlasť je opravdu v nebezpečenstve. V našom socialistickom štáte nenie síce vojsko, ale tu každý človek spiecha k obrane.

Na toto nastal veľký rehot.

— Od toho závisí — hovoril jeden z ľudu — nedá-li nepriateľský kráľ viac rolí, viac chleba, jako ty. Bo naša vlasť je veľký svet. Čo my dbáme, jestli je tu, alebo tam vlasť, nech len žijeme po vóli.

Na tieto slová jako na čarodejné pošibnutie zrazu vystúpi z pomedzi množstva kráľovské vojsko.

— Tu sme, kráľu náš — hovorili. — Na tvoj rozkaz sme složili na čas zbraň, zase sme tu. A na novo sa blišťala zbraň. Trúba zavznela i bubon. Na čelo vojska zastal si kráľ. Predstúpia úradníci, policajti.

— Prekliaty nápoj, — hovorí, — prekliaty duch, ktorý mi odobral rozum, odobral ľud!

— Neodobral, — kričí ľud.

— Vtedy nazpät predošlý poriadok, — vykrikne s radosťou kráľ, a hneď v tom okamihu povstalo veľké svetlo . . . Dobrý duch sostúpil z neba.

— Jaký rozum je, — takto hovorí — slnce v jeho ceste pristaviť, taký rozum je chcef bez spoločnosti od Boha sriadenej žif. Jesto zvierací svet a má viac podriadených údov. Jesto rastlinný svet, a kto by bol taký blázon, ktorý by chcel všetky rastliny jednakými učiniť . . . Ten starý duch, ktorý už v raji pokazil človeka, ten sa dostal na čas ku vám, aby vás nakazil, aby vás zmútil.

A vy ste mu uverili!

Hľa, vidzte, že jako ste pochodili! A. R.

DOPISY.

Veľká Bytča, dňa 30. apríla.

Veľactený Pán Redaktor!

Smutnú novinu sdeľujem vám z nášho mestečka. Ťažko navštívila nás ruka Pána. Bolo to v nedeľu dňa 23. apríla predpoludním okolo 9. hodine, práve keď nás zvony volaly do domu Božieho ku bohoslužbám, keď sa zrazu ozvaly strašné výkriky: „horí! horí!“ a hneď za tým hasičská trúba volala nás ku pomoci proti nebezpečným plameňom. Oheň vypukol — jako, nevedno ešte ani teraz — v jednom osamotele stojacom dome našej obce a v krátkom čase silný vetor roznášal horiace hlavne na všetky strany obce. Netrvalo ani pár okamihov a v povetrí lietajúce horiace hlavne zapálily domy už v druhej ulici. Hasičia pribehli naskutku ku pomoci a s najväčšou šikovnosťou bránili čo sa brániť dalo, ale ako by sa živil sprisahaly boly proti ľudskej ochrane, silným víchrom roznášané hlavne a iskry zanesly oheň do tretej ulice. Naši výteční hasičia v okamihu dostanovili sa na ohrozené miesta, ale víchor znemožňoval ich prácu. Keď z jednej strany lokalizovali požiar proti víchru, obrátil sa víchor na druhú stranu a tam zápasil so silou ľudskou. V strašnej povíchrici už-úž sme mysleli, že všetka pomoc je marná a že z nášho mestečka nezostane ani domu, lebo bránenie sa proti ohňu na všetkých stranách presahovalo všetky ľudské sily. Ale naši statní hasičia neustávali v práci a onedlho prišla pomoc z Hliníka, Malej Bytče a Kotešova so striekačkami, ale ani potom nebolo možno

obrániť sa proti požiaru. Potom sa telegrafovalo o pomoc do Žiliny a do Povážskej Bystrice. Zo Žiliny prišli hasičia hneď na osobitnom vlaku a z Bystrice došla zase pomoc s vlakom poludňajším. Takto sosilneným hasičom podarilo sa nebezpečný živel lokalizovať, tak že okolo 4. hodiny popoludní bola už nádej, že viac domov nezhorí.

Bola to strašná nedeľa. Zhorelo 36 domov a po-bočných stavov do knotu a štyridsaťdeväť rodín vyšlo na žobrácku palicu. Nešťastní spoluobyvatelia naši ubytovaní boli v školskej budove a pomáhame im ako môžeme, ale to je všetko málo. Škoda je veľká, poisťené bolo málo a zo zhorených domov sotva päť bude môcť byť obnovené.

Zároveň tu vyslovujem vďaka všetkým pomocou nám prispievajúcim hasičským spolkom a ich veliteľom, ktoré tak sebaobetovane chránili naše majetky, vinšujúc všetkým pospolu a každému osobite, aby sme sa im v podobných okolnostiach nikdy nemuseli takou pomocou odslúžiť.

Čo sa týka poľnej práce, v tej pokračujeme, len keby počasie bolo prajnejšie; lebo raz je tak chladné ako o Hromniciach a raz zase teplo.

S Bohom

Veľkobytčan

Dolný Liptov, koncom apríla.

Vysokoctený pán Redaktor!

„Nepravotťe sa ľudia Boží!“ Takto napomína v tomto milom časopise jeden ľud milujúci advokát. Ja zase chcem ukázať niektoré obrázky zo života, ktoré sa skutočne stali, pri niektorých sám som bol očitým svedkom. Sú takí ľudia, ktorí roky a roky sa pravotia a to pre maličkosť; koľko času zmárnia títo chudáci nemilobohu už s tým, keď chodia ku advokátovi: potom dva tri razy ku súdu. Za tento čas by si koľkú prácu doma urobili, alebo niekde inde pekný groš zarobili. Naši starí otcovia povedia nám, že vraj tó za ich mladi nebolo. A pravdu majú, lebo vtedy sa skutočne toľko nepravotili, a keď aj mali niečo susedi alebo rodinka medzi sebou, u rychtára sa medzi sebou poriadili. Teraz ale takýchto rychtárov niet; ako obecní, tak aj kráľovskí rychtári povedia stránkami: musíte mať advokáta! V Pačesovcach do nedávna ešte žiaden občan nevedel nič o okresnom súde, ba ani nevedeli, že jestvuje na svete. Tamojší rychtár Paprčka, vždy stránky vyrovnal, či sa to jeho ženičke páčilo, lebo nie. Len jeden pád spomeniem tu.

Dve ženy, susedy, sa pohaštrily medzi sebou, ponadávaly si jedna druhej. Takéto zmierenia ale už nebolo možné bez súdu. Trnková vzala tučnú kuru pánu rychtárovi, prosiac ho ponižene, aby jej susedu potrestal za ublíženia. Šipková vzala zas tučnú kačku, prosiac pána rychtára, aby jej nepriateľku susedu náležite potrestal. Na druhý deň bol už termín. Na určitú hodinu prišli obe ženičky. Pán rychtár nedal im ani k reči prísť, on len vždy svoje húdol: ako to vraj pekue, keď slniečko ne-

zapadne na hnevnikov; koľký osob budú mať z toho, keď to z jeho domu ďalej nepôjde a tu koniec koncov bolo, že si ženičky podaly ruky a ako najlepšie priateľky išly domov. Len pani rychtárka nebola vše spokojná s takýmto súdom; a tak aj teraz vnišla do izby, oprela si ruky v boky a riekla mužovi takto: Mužičku! Prečo ty neurobiš pravdu daktorej? Pán rychtár sa ale nedal pomýliť a aj pred svojou ženičkou sa vynášiel a riekol svojej polovičke: Trnková má pravdu, a Šipková mala tiež pravdu, a ty ženička: ty máš najväčšiu pravdu.

Len prosím vás, choďte niektorý deň ku okresnému súdu, spýtajte sa stránok prečo prišly, keď vám všetci vyrozprávajú a vidíte že každá stránka má aj svojho advokáta, pomyslíte si, že je to veru hrozné, ako sa títo klamú každý sám seba.

Jeden raz som aj ja mal termín pred okresným súdom, bolo tam už hodne sveta zidenô. Na dverách som prečítal stránky predvolané, vidím že sme my najposlednejší. Začnem sa spytovať od predposlednejších stránok, prečo sa pravotia. Odpoveď bola, že vraj pre jednu jabloň na spoločnej medzi vyrastenú, prvý povie že tú jabloň jeho otec zasadil, druhý zas povie, že tá jabloň je cele na jeho zem nachýlená. Pomyslíte si teraz, už sme boli viac ráz pred okresným súdom, už sme boli i pred sedriou a teraz znovu sme tu. Takto vraj advokáti naši nás zastávajú. Poviem ja: Vidíte ľudkovia! Vaši advokáti vás donesú nielen o tú jabloň, ale aj o tie role vaše. — Veď sme už vraj na samé štemple po jednej roli predali. — Poplaťte si kelčíky a nepravotťe sa, lebo veru, reku, prídete o šetko. Neskoršie som aj počul, že sa u rychtára vyrovnali.

Druhého sa zas spýtam: A vy prečo ste tu? Len si pomyslíte, tento Kriváň, mňa rovného palicom, ktorou sa podopiera, udrel, ja som tiež nebol lenivý a poriadne som ho vybúchal. Týchto dvoch posúdili tak, že po päť zlatých platili do štátnej kassy a po tri dni žaláru. Spoločne sa bili, spoločne ich posúdili.

Do obce Višného... prišiel jeden majster bývať aj s rodinou. Bol dobrý remeselník, len chyba bola v domácnosti tá, že jeho ženička rada si vypila tej besnice a keď si takto potiahla, s kým sa najprv stretla s tým sa vadila. Takému ale, čo sa naňho už dávno hnevala v taký čas bola beda, ak sa s ním stretla. Jeden raz v takej dobrej vôli išiel Sluka tiež podgurážený z hostince; táto keď ho vidí, skočí k nemu ako lvica, ani ho nepustila, kým kus háby bolo na ňom. Nevieť či by aj horšie nebolo s ním, keby sa skoro celá obec nebola sbehla ta. Rozumie sa, že ju zažaloval za šaty ale aj za údery, ktoré dostal. Stránky sú vždy so svedkami, tak aj tento žalujúci mal svedkov asi dvadsať. Táto, pomyslíte si nepristala na prvšom termíne, lebo že ona má tiež svedkov, že sa on do nej vraj chytil. Prišiel druhý termín; žalujúci mal tiež zo dvacať svedkov, obžalovaná ale tiež zo dvadsať, a tak nech sa vám páči, títo všetci išli na štyroch vozoch. A že, vraj, aby sa svedkovia nepomiešali: jedni mali tisinu a druhí zas mali uhorské kokardy za klobúkami. Veľkí aj malí ich odprevádzali

von z dediny. Dopačul som po práve, že táto ženička pri tom pravoteni prepravotila vyše sto zlatých.

Keď som už opísal niektorých pravotiacich sa ľudí, nezameškám pododknúť, že tých liskovských rebelantov dňa 19. apríla sedria ružomerská posúdila: jedných na štyri mesiace; druhých na tri mesiace; tretích ale na jeden mesiac žalára. Len jednu dievku a jedného mladého ženáča, ktorí boli postrieľaní ale vyzdraveli, boli posúdili na štrnásť dní. Všetko spolu posúdili 48. Dvadsiatych ale, čo sa neustanovili, tých kurrentujú. — Nepravotte sa ľudia Boží!
Pozorovateľ.

BESEDNICA.

Jurko a jeho husle.

(Poviedka).

Raz žil jeden chudobný želiar. Mal jediného synka, ktorý bol tak slabý, že nemohol chodiť na prácu. Menoval sa Juraj ale pretože bol malej postavy, menovali ho všetci Jurkom.

Doma nebolo čo jest, preto otec chodil po obci, aby našiel pre neho miesto pastierika alebo poslíka. Ale nikto chlapca nechcel, až prišiel k obecnému pisárovi.

Pisár ho vzal, pretože vyhnal práve svojho dosvädneho poslíka a nemohol dostať iného, lebo nikto nechcel u neho slúžiť, pretože každý hovoril, že je skúpy starý lakomec.

„Niečo je lepšie než nič,“ pomyslel si biedný otec; aspoň sa chlapec najie, a to bolo aj jediné čo mal chlapec dostať od pisára. O šatoch alebo o nejakej mzde nebolo ani reči.

Keď tedy tam chlapec slúžil už tri roky, chcel odísť. Pisár mu dal tri šestáky mzdy za ten všecek čas, čo u neho slúžil. Bolo to dosť málo, šesták na rok. Ale pisár povedal: „Menej by už dať nemohol,“ lebo to je isté, že by bol ten starý lakomec dal ešte menej, keby bol mohol.

Malý Jurko myslel, že má hromadu peňazí, preto že si pred tým nikdy toľko nezarobil. Predsa však sa spýtal:

„A či nedostanem už nič viac za celú moju službu?“

„Dostal si viac než si si zaslúžil,“ riekol mu starý skrhloš.

„Nedostanem teda ani nejaké šaty?“ riekol Jurko. „Z toho, čo som mal na sebe, keď som sem prišiel, sú už len handry a nových šiat od vás nemám. Mám len handry a zdrapy, ktoré na mne visia,“ dodal chlapec.

„Mal si všetko, na čom sme sa zjednali a k tomu ešte tri šestáky, nemám teda s tebou už nič do roboty,“ riekol skupáň, „ale môžeš ísť do kuchyne a vziať si trochu jedla do uzlíka.“

Malý Jurko šiel do kuchyne, vzal si jedla do uzlíka a dal sa na cestu k mestu, aby si kúpil nejaké šaty.

Bol veselý a spokojný, lebo nikdy predtým nemal ani krajiara, a nemohol sa premôcť, aby chvíľami neopáčil vo vačku, či má tam všetky tie tri šestáky.

Tak Jurko pustil sa na púť svojho života. Keď už dlho šiel, prišiel do úzkeho údolia s vysokými horami na všetky strany. Nevedel, ktorou cestou sa dať a napadlo mu, že nikdy snáď už nedostane sa cez tie vysoké vrchy.

Ale dostať sa cez ne musel a chcel, a tak sa s chuťou dal do chôdze. Nebol veľmi silný a preto si musel každú chvíľu oddychovať, pretože liezol po prikrych stráňach.

Keď sa konečne dostal na vrchol vysokej hory, našiel tu len ďalekú širokú planinu. Sadol si, lebo bol veľmi unavený.

Práve sa chcel opäť podívať, či má všetky tri šestáky, keď tu, kde sa vzal tu sa vzal, stál pred ním žobrák. Žobrák bol tak veľký, že chlapec počal od strachu kričať.

„Neboj sa,“ riekol žobrák. „Neublížim ti, prosím ťa len o šesták vo mene Božom.“

„Ó,“ riekol chlapec, „ja mám len tri šestáky a práve idem do mesta, kúpiť si za ne nejaké šaty.“

„Mne je horšie než tebe,“ hovoril žobrák; „nemám ani šestáčka a som otrhanejší než ty.“

„Tak teda predsa ho len potrebuješ,“ riekol chlapec a dal jedon zo šestákov žobrákovi do ruky.

Potom, keď si trochu odpočinul, kráčal Jurko ďalej, ale unavil sa a opäť si sadnul, aby si odpočinul.

Sotva si trochu oddýchnul a pozrel hore, už zas stál pred ním iný žobrák, ale ten bol omnoho väčší a ošklivejší než ten predošlý a keď chlapec videl, jak je veľký a ošklivý, dal sa do kriku.

„Neboj sa ma, neublížim ti. Prosím ťa len o šestáček vo mene Božom,“ riekol žobrák.

„Jako že som tu,“ hovoril chlapec, „mám len dva šestáky a idem zrovna do mesta, aby si za ne kúpil nejaké šaty. Keby ťa bol len prv potkal, bol by —“

„Mne je horšie než tebe,“ riekol žobrák. „Nemám ani len šesták a mám o mnoho väčšie telo a menej šiat než ty.“

„Myslím teda, že šesták potrebuješ,“ riekol chlapec a dal i druhý šesták.

A potom malý Jurko šiel kus ďalej, až sa znova unavil a sadol si, aby si trochu odpočinul. Ale sotva že si sadol, už bol tu zas iný veľký žobrák. Chlapec sa ho veľmi naľakal a dal sa do kriku.

„Neboj sa ma, synku môj,“ riekol žobrák. „Neublížim ti, lebo som len úbohý žobrák, ktorý prosí len o šestáček vo mene Božom.“

„Jako že som tu,“ riekol Jurko, „mám len jeden jedinký posledný šestáček, a idem do mesta, aby si zaň kúpil nejaké šaty.“

„Dobre, ale ja nemám ani šestáčka a som väčší a mám menej šiat než ty a je mi teda horšie než tebe,“ riekol žobrák.

„To si myslím teda, že ho potrebuješ,“ riekol malý Jurko a dal žobrákovi i svoj posledný desiatnik.

„Keď si teda vydal všetko čo si mal,“ riekol mu žobrák, „dám ti teraz ja za každý šesťák všetko to, čo si budeš žiadať.“

Bol to totiž vždy jeden a ten istý žobrák, ktorý dostal od Jurka všetky tri šesťáčky.

„Keď si teda môžem žiadať čo chcem,“ riekol Jurko potešený, „žiadam si teda také husle, aby každý kto ich počuje, musel tancovať.“

„Maj si ich,“ riekol žobrák, „ale to je malá žiadosť; myslí na niečo lepšieho.“

„Žiadam si mať teda pušku,“ hovoril chlapec, „ktorá zastrelí všecko, na čo namierim, nech je to akokoľvek ďaleko.“

„Maj si ju tiež,“ riekol žobrák, „ale to je malá žiadosť; vymysli si teraz niečo lepšieho.“

„Prajem si teda,“ riekol chlapec, „aby mi nikto nemohol odopreť prvú vec, o ktorú poprosím.“

„Staň sa ti dľa vôle,“ riekol žobrák; „to nenie zlá žiadosť.“

A žobrák v tom okamihu zmizol za hory, že ho Jurko už viac neuzrel.

Keď prišiel do mesta, uzrel tam obchod krajčira, vstúpil ta a požiadal o nejaké šaty. Potom našiel kupca s koňmi a pýtal si koňa; u kolára voz a u kožušníka kožuch. Nikto mu žiadosť nemohol odopreť a povedať: „Nie!“ A tak čoskoro malý Jurko jako pekný mladý pán vozil sa na vozičku s jedným koňom.

Tu potkal svojho bývalého pána, skúpeho pisára.

„Dobrý deň, pán môj,“ riekol náš Jurko a sňal čiapku s hlavy.

„Dobrý deň,“ ďakoval pisár a v rozpakoch doložil: „Ale ja vás neznám.“

„Ale akoby nie,“ riekol Jurko; „slúžil som u vás tri roky a dali ste mi za to tri šesťáky.“

„Môj ty Bože,“ riekol pisár, „jako si sa zmenil, Jurko! Jako sa to len z teba mohol stať razom tak veľký pán?“

„Radi by ste to vedieť?“ riekol chlapec.

„Ty máš aj husle?“ tázal sa pisár.

„Ano,“ riekol Jurko, „ale moja najlepšia vec je tu hľa, táto puška. Vidíte tamto na tej jedli tú straku? Čo mi dáte keď ju zastrelím z tohto miesta kde stojím?“

„Dám ti všetky peniaze, čo mám vo vrecku,“ riekol pisár, „a prinesiem tú straku jestli padne.“ A myslel si pri tom, že puška nemôže tak ďaleko dostreliť.

Výstrel zarachotil a straka bác dolu medzi rázdie. Pisár bežal, pustil sa medzi pichľavé rázdie, zdvihol vtáka a držal ho hore, aby ho chlapec videl.

V tom okamihu Jurko vzal husle, začal hrať a pisár začal tancovať. Tancoval a tancoval po trnistom rázdi až mal šaty od konárov zodrané na handry. Pisár volal na neho, aby prestal.

„Dobre,“ riekol Jurko, „teraz myslím, ste tak oškľabaný ako som bol ja, dajte mi svoje peniaze a môžete ísť.“

Náš Jurko zašiel si potom do hostinca a aj tam, keď začal hrať, všetko sa dalo do tanca. Boli veľmi veselí a všetko výskalo radostou.

Ale tu zrazu prišiel mestský strážnik a odviezol Jurka i s husľami pred súd, lebo pisár ho obžaloval, že ho okradol o peniaze a že ho chcel zabiť.

Malý Jurko bol uznaný za vinného a bol odsúdený na smrť povrazom. Odviekli ho k šibenici. Keď už stál pred šibenicou, prosil, aby si mohol vziať husle a pušku sebou a páni mu to dovolili.

Na veľkom trávniku, kde stála šibenica, bolo množstvo ľudu. Prišli sa podívať na toho podivného chlapca. Pisár bol tam tiež. Mal z toho veľkú radosť, pretože mal dostať náhradu za svoje peniaze a šaty a chcel vidieť, jako chlapca obesia.

K šibenici sa vystupovalo po rebríku veľmi pomaly, pretože Jurko mal slabé nohy a chôdza k šibenici ho neposilila. Jurko tedy vystupoval po rebríku pomaly. Keď prišiel celky hore, pýtal sa pánov, či si smie zahrať malú pesničku. Pisár ako posadlý začal kričať, aby mu to nedovolili. Ale prítomný zástup ľudu zvolal:

„Bolo by to veľkým hriechom nedovoliť chlapcovi naposlady takú maličkosť.“

„Keď teda dovolíte chlapcovi hrať,“ riekol pisár, „tak mňa priviažte tamto hľa ku tej breze.“

A urobili mu po vôli.

Nato začal malý Jurko hrať a zrazu všetko čo tam bolo, začalo tancovať. Bola to radosť podívať sa! Farár, sudcovia, kat, ľudia, strážnici, všetko tancovalo — i psi, kone, kravy a osli tancovali. Tancovali a smiali sa a výskali a zvieratá štekaly, rehtaly, bučaly a ričaly. Niekoľko ľudí od veľkého tanca a smiechu omdlelo.

Všetci si to odstonali. Ale najhoršie zo všetkých pochodil lakomý pisár, ktorý bol priviazaný ku breze. Tancoval a tancoval, až si o brezu rozodral nielen šaty ale aj kožu na chrbte.

Aby Jurka obesili, na to nebolo teraz ani pomyslenia. Nechali ho tedy ísť do sveta s jeho husľami a puškou, kam sa mu len ľúbilo.

HOSPODÁRSTVO.

Povinnosti včelára v máji a júni.

V máji je už pole v bujnom kvete a žiadostive očakávané nosenia medu nastúpily. Ovočné stromy, repica a všelijaké kríky toľko medu poskytujú, že nielen zbytok ale aj pre zimu dost živnosti vystačí. Kde biela trojka (ďatelina) vo veľkom kvitne, nosenie je stálejšie. Lúčne a iné byliny súc v kvete len na čas, — do kosenia, — len na krátky čas poskytujú nosenie medu.

Na začiatku nosenia medu pri voľnej ústrojnosti úlov (mozgókaptár) sriadenie plášťov je jedna z najpotrebnejších prác. Z toho pozostáva, že plášte plné mladou

blízko letáča sa uložia, prázdne ale nazad sa dajú. Pritom všetkom ale neslobodno len toľko plášťov a súšov včelám dať, koľko obsadnúť a zakryť sú vstave, bo ináčej do prázdnych súšov sa ľahko oddá voštiný moľ. Preto otrusiny zo súšov napadané na dno úľa nech sa často vycbraňujú, lebo lárvy týchto moľov žijoria v otrusinách a zvlášť v daždivom počasi tak sa rozmnožia, že i rodiny včiel na vnivoč obrátia.

V studenom počasi treba včelám dať s vodou rozrobeného medu, aby chovanie mlade nezanedbaly.

Vo voľnej ústrojnosti úľoch tento mesiac už možno umelé roje činiť, a jestli je počasie veľmi prajné a medové oddiely sú dost plné, môžeme úfať a čakať predroje.

Tie prázdne úle, do ktorých umelé roje osadiť chceme, treba dobre vyčistiť a tak zvanou včelovou trávou dobre vytrieť.

V júni rozumný včelár má najviac práce vo včelíne. Jestli sa prirodzené rojenie včiel v máji nezačalo, tento mesiac na každý pád čakať to máme. Májové roje sú o veľa lepšie než júniusové, lebo tamtie si ešte i na zimu dost medu nanosia; — kdežto júnové — jestli len biela datelina a nevädza atď. nosenie nezabezpečuje, bez chovania nebudú môcť zimovať.

Druháký (druhé roje) júniusové sú len k trápeniu včelára. Keď by sme mali v druhej polovici tohoto mesiaca ešte roje čakať, radšej učiníme z nich umelé roje, ako by sme mali dočkať, kým roj pustia. Neskoršie roje nehodno a neradno osadiť ale zpiatky zabnať; — čo sa stane, keď matku odlúčime.

Na každý pád najriadnejšie zachádzanie je, keď včely o jednu tretinu rozmnožíme. Do úlov rojami zaplniť sa majúci nech sa dajú načaté plášte (súše), žeby potom v čas rojenia bez mrhania času roje rýchle osadené byť mohly, načo zvlášťne vo väčších včelínoch zreteľ treba mať. Júniusové roje, keďby na čas nosenie medu prestalo, treba chovať. Med nech sa dobre s vodou rozrobí, lebo takto budú včely k usilovnejšej práci povzbudené.

Neskorým rojom, — keď takové zadržať chceme, — načím dať hodne započaté plášte; jestli takých nemáme, teda také, o ktorých úfame, že ešte budú včelami t. j. medom zarobené a takto si včely na zimu dobré, teplé hniezdo zaopatria, lebo do poly vyhotovené plášte nedávajú a neudržia teplo. J. K.

Dvor v Budapešti. Odo dňa 29. apríla meška jeho veličenstvo kráľ a arciknieža Franc Ferdinand v Uhorsku. Jeho veličenstvo býva v Gedelove, zkaže skoro každý druhý deň prichodí do Budapešte a arciknieža Franc Ferdinand býva stále v budínskom kráľovskom hrade. Na počtu korunného princa Franca Ferdinanda, ktorý meška v hlavnom meste, aby sa obznámil s výčinníkmi nášho verejného života, dával ministerský pred-

seda Koloman Széll slávnostný obed, na ktorý boli pozvaní krem vysokého hosťa všetci ministri a čelnejší mužovia verejného života. — V stredu predpoludním jeho veličenstvo kráľ v sprievode korunného princa Franca Ferdinanda držal blyadku nad celým vojskom ležiacim v Budapešti na budínskej lúke „Vérmező.“ Kráľ v sprievode arcikniežaťa a generálov prejazdil pomedzi všetky rozostavené pluky a branže a potom vojsko defilovalo pred kráľom. Jeho veličenstvo potom vyslovil svoju spokojnosť nad vymaširovaným vojskom sborovému veliteľovi kn. Lobkowitzovi a po hliadke spolu s arcikniežaťom Francom Ferdinandom odcestval do Gedelova. arciknieža v gedelovských horách bude poľovať.

Vymenovania vo vojsku. Jeho veličenstvo kráľ arcikniežaťa Franca Ferdinanda vymenoval za generála jazdeckta, arcikn. Ludvika Viktora za poľného zbrojmajstra, majóra arcikn. Leopolda Ferdinanda za podplukovníka a nadporučíka arcikn. Petera Ferdinanda za kapitána. Za hlavného veliteľa námorníctva, totiž za admirála vymenovaný je barón Spaun. — Generál jazdeckta Július Forinyák doterajší adlátus hlavného veliteľa honvédsťva arcikn. Jozefa po 44ročnej vojanskej službe utiahol sa do pensie. Na jeho miesto vymenovaný je generál Koloman Bolla.

Stav vacovského biskupa, Konštantína Schustera sa povážlivo shoršil. Starušký arcipastier je už natoľko slabý, že mu museli lekári äterové injekcie dávať.

50ročná pamiatka dobytia Budína. Dňa 21. mája bude tomu 50 rokov, čo honvédske äaty po krvavom ale víťaznom boji dobyly generálom Hentzim bránený hrad Budín. Z tejto príležitosti po slávnostných rečovankách ovenčia nielen hroby padlých hrdinov na budínskom hrobítove, ale i honvédsku sochu v budínskom hrade. Za tým bude veľká hostina, na ktorú pozvú i 50 členov honvédskej útulne, ktorí pred polstoletím tiež tam bojovali na hradbách Budína.

Dar. Barón Armin Papper daroval izralitskému spolku vo Varíne 200 zlatých.

Na chrám večnej modlitby, ktorý dámy uhorskej aristokracie chcú postaviť na pamiatku zosnulej kráľovny Alžbety, novšie darovali knieža Ján Marco a grófka Cziráký-Almássy po tisíc zlatých a tak zavedená sbierka na tento chrám obnáša už vyše 70.000 zlatých.

Dobročinnosť. Spišská obec Landok koncom minulého roku vyhorela a teraz nemecký ríšsky kancellár knieža Hohenlohe, ktorý tam má veľké panstvo, poslal nešťastným vyhorencom 7000 korún a za 4000 korún stavebného materialu vykázal im zo svojich lesov. Lekár panstva Hohenloheho daroval tiež 1200 korún ťažkou pohromou zastihnutým občanom.

Poďakovanie. Zo Skalice nám sdeľujú, že nedávno zvolený mešťanosta Ladislav Halász poďakoval sa za svoj úrad, lebo z rodinných príčin nútený je prestahovať sa do Prešporku. Takto ostalo mesto zase bez mešťanostu. Do voľby nového mešťanostu vedie Vilibald Majer uprázdnený úrad.

Úradné oznamovanie ceny zbožia na vidieku.

Boli sme sdělili, že minister obchodu Alexander Hegedüs zamýšľa zaviesť veľmi dobrú reformu jak v prospech gazdov tak v prospech kupcov zbožia, totiž, že na jednotlivých miestach vidieku dá telegrafický oznamovať ceny zbožia a cenných papierov na budapeštianskej burse. Minister svoj úmysel už aj previedol a nariadil, aby telegrafický úrad budapeštiansky počnúc od 1. mája každý pondelok, v stredu a v sobotu telegrafične sdělil obecnstvu ceny zbožia jako i cenných papierov na budapeštianskej burse. Ceny viedeňskej bursy obyčajne každú sobotu budú sa oznamovať. Medzi inými na Horniakoch bursové zprávy dostanú nasledovné obce: Dolný Smokovec, Zlaté Moravce, Trenčianske Bánovce, Balassa-Darmoty, Bardyiov, Brezno, Čaca, Dobšina, Galánta, Svätý Kríž nad Hronom, Giráltovo, Holič, Humená, Dlhopole, Hust, Šahy, Jelšava, Košice, Kežmark, Malé Topolčany, Krupina, Kremnica, Lipt. Sv. Mikuláš, Hrádok, Lučence, Levoča, Malacky, Marmarošská Sihot, Myjava, Modra, Veľká Bytča, Veľká Revúca, Veľké Šurany, Veľké Topolčany, Námestovo, Nitr. Žabokreky, Huňšta, Oslany, Poprad, Piešťany, Prievidza, Púchov, Vrútky, Štiavnica, Štubňa, Sečany, Spiš. Stará Ves, Spiš. Vlačky, Spiš. Sobota, Spiš. Podhradie, Trstená, Tvrdošín, Turč. Sv. Martin, Nová Baňa, Považská Bystrica, Vranná, Vrable, Zvolen. atď. — Ceny zaožia vyvesené budú v miestnosťach telegrafických úradov a každý si môže slobodne prezreť tabuľku cien.

Pomoc. V šarišskej stolici kňazia a učítelia ťažkým hmotným položením nútení hromadne obracajú sa na kráľa o podporu. Jako z Prešova oznamujú, len v poslednom čase 7 šarišských kňazov dostalo po 20 zlatých a 15 učitelov po 15 zlatých podpory od kráľa cestou kabinetnej kancelárie jeho veličenstva a sprostredkovaním podžupanského úradu.

Pokrok. Predstavenstvo veľkej obce Turč. Sv. Martina uzavrelo, že majitelia domov budú povinní popred svoje domy dať spraviť betonovú dlažbu. — O elektrickom osvetlení mesta, o čom sa bolo tiež zhusta hovorilo, nepočuť teraz nič.

Pozor na deti. Štyriročné dievčatko hostinského Machera v Brusne (Zvolen) chcelo stupiť na jednu pribitú pľ pri čom padlo do Hrona a zahynulo. — V Lubietovej zas perinky dvaročného dievčatka tamojšieho hostinského Pavla Blatniczkého chytily sa plameňom a úbohé dieťa utrpelo také rany, že onedlho skonalo.

Nebezpečná cigara. V Trieste jednomu žiakovi vybuchla v ruke poldruha krajciarová cigara a nebezpečne ranila mu pravú ruku v ktorej držal cigaru. Policia zaviedla prísne vyšetrovanie, lebo už viackrát udal sa v Trieste podobný prípad a vtedy zistilo sa, že v doháne byly dynamitové kapsle.

Telefon v Liptove. Správa štátnych lesov v Hrádku spojil lesnícke úrady tepličiansky, čiernovábnsky svarinský, východňanský a maluzňanský telefonom. Telefon nebude slúžiť verejnosti.

Požiare. V Púchove vypukol dňa 24. t. m. požiar v Brichtovej papučovej fabrike. Hasičom za pomoci hasičov z Kočkova a Rovne podarilo sa oheň ohradiť, tak že napriek veľkému vetru zhorely len štyri domy s poľbočnými staviskami. Škoda je i tak značná. — Vo Veľkom Uhrovcí tieto dni tiež zúril veľký požiar. Zhorela skoro celá 1600 obyvateľov čítajúca obec. Škoda je obrovská, lebo chudobný ľud nemal skoro nič poistené. — V Turč. Sv. Martine zhorely dve humná. — V Ondrašovej (Liptov) v jednu noc dva razy horelo. Večer zhorel Littmann, nad ranom Jozef Stolička. Prvý má škody osem, druhý šesťtisíc zlatých. Budovy byly poistené.

Pekný skutok. Mesto Kežmarok uzavrelo, že každému v meste bývajúcemu starému honvédovi z roku 1848/49. od týchto čias bude dávať 36 zlatých mesačnej podpory. V Kežmarku bývajú traja starí honvédi: Lukáčik, Simonides a Ziehnér.

Koľko činí sbierka na sochu kráľovnej. Zo sbierok zavedených na sochu kráľovnej dosavď vplateno je do štátnej pokladnice 564.000 zlatých. Okrem tohoto obnosu oznámeno je ešte vyše 80.000 zlatých, ktoré po skončení sbierky vtečú do štátnej pokladnice. Dľa toho teda asi 650.000 zl. činí ten obnos, na ktorý ako na výsledok sbierky počítat sa môže.

Boj s väzňami. Silná strelba vyrušila obyvateľov Siráku večer okolo 10. hod. dňa 29. apríla. Strielal Pavol Slauko, strážnik väzenia u okresného súdu, ktorý viedol boj na život a smrť s cigánmi Julom a Klaškom Surányi, ktorí pre krádež zavretí boli do vyšetrovacieho väzenia. Slauko totiž okolo 9. hodiny bol počul neobyčajný ruch z cely dvúch väzňov a pripnúc si šabľu šiel ta. Prv však než by bol mohol dnu nazreť, jeden väzeň Julo Surányi šustnul mu do očí puťou vody, ktorá stála v celle, a potom sa vrhli na neho. Slauko však neztratil duchapritomnosť, lež zabehol do svojej izby pre puška s nasadeným bodákom. Puška ale nebola nabitá a väzni v zápase odkrútili z nej bodák. Tu Slauko s veľkou šikovnosťou nabil pušku a dvakrát strelil na svojich útočníkov, na čo títo utiabli sa do svojej cely a potom snažiac sa vyraziť mreže na okne chceli ujsť; Slauko ale zamknúc dvere cely vybehol ku oknu a tu tri krát strelil. Prvý, kto mu na pomoc pribehol bol Eduard Wolf finančný rešpicient, s pomocou ktorého podarilo sa Slaukovi nebezpečných väzňov okuvať a každého do osobitnej cely zavreť.

Nová fabrika na Čabe. V Békés Čabe jeden viedeňský fabrikant vystaví fabriku na rôzne tkaniny. Stavba fabriky započne sa už počiatkom budúceho mesiaca. Vo fabrike bude pracovať 300 robotníkov.

Pozor pri spievaní. Kráľ. kúria z príležitosti jedného pádu vyniesla nasledovné uzavretie: „Kto na verejnom mieste v prítomnosti viacerých takú pesničku spieva, ktorej obsah chváli a zveličuje čin takého človeka, ktorý zákon považuje za priestupok, a pre ktorý patričného domáce súdy odsúdily: tým spáchal búrenie.“

Parlamentárna afféra. Jako známo v pondelkovom zasadnutí snemu srazili sa vyslanci Ludvik Olay s Júliusom Várossym, Pavlom Meszlényim a Štefanom Rakovszkým. Olay a Várossy vybavili svoju záležitosť ešte v sneme vzájomným vysvetlením a odprosami, s Meszlényim ale vybavil Olay svoju záležitosť rytiersky. Sli na šable a duell skončil sa s poranením Meszlényiho na pravej sluche. Jako sa vybaví záležitosť Olaya a Rakovszkého nevedno ešte.

Nový ústav pre slepých. V Budapešti dá štát už tohto roku postaviť nový ústav pre slepých. V ústave budú i rozličné dielne, v ktorých slepi budú pracovať.

O Lucchenimu, vrahovi našej kráľovnej píšú z Genfu, že je už veľmi poddajný. O jeho vzdorovitosti, jakú prejavoval z počiatku, už ani slychu a tieto dni sa už aj priznal, že mal spoločníkov, s ktorými sa ushovril ako majú zavraždiť našu kráľovnú. Na tú otázku vyšetrojúceho sudcu, že jako sa volajú patriční anarchisti, Luccheni odpovedal, že ich mená nevie, lež zná len čísla, ktoré jako členovia internacionálnej anarchistickej bandy nosili. Luccheni vyznal i to, že pokým on previedol svoj ohavný skutok, jeho spoločníci čakali ho na železničnom nádraží, že hneď odcestujú. — Lucchenimu sa väzenie už zunovalo a už viackrát pokúsil sa pozbaviť života, čo sa mu však nepodarilo. V trestnici veľký pozor dávajú našo, aby sa od zaslúženého trestu ani samovraždou nemohol oslobodiť.

Veľký požiar v Budapešti. V nedeľu nad ranom vypukol vo fabrike na sviečky zvanej „Flora“ požiar, ktorý sa rozšíril na celú budovu. K požiaru okamžite dostavili sa hlavnomestskí hasičia úplným počtom, avšak ich práca mohla sa obmedziť len na zachránenie susedných budov, lebo v obrovskom počte metrických centov nahromadená masť, loj a hotové výrobky chytily sa plameňom a všetky pokusy hasičov uhasiť ľahko horiace látky boly marné. Fabrika horela za tri dni a tri noci. Pri ratovaní susedných budov viac hasičov utrpelo ťažšie-fašie popáleniny a viacerí museli byť dopravení do nemocnice. Požiar — jako sa predpokladá — podložila briešna ruka.

Šťastie jedného kniežata. Boli sme sdělili, že knieža Franc Auersperg pred dlžníkmi ušiel z Viedne do New-Yorku, kde sa stal kellnerom. V tomto postavení zarobil si niekoľko groš, za ktoré dal sa zapísať na lekárske seminárium v Brooklyne. Tu jako medik poznal sa so slečnou Hazardovou, s dcérou new-yorského millionára Johna Hazarda. Mladí ľudia sa zamilovali a v júni bude ich sobáš. Šťastný knieža teraz zaiste bude mať groše k vyplateniu svojich viedeňských dlžníkov.

Sekvestrované dedičstvo. Boli sme sdělili, že srbský kráľ Alexander a jeho otec exkráľ Milan zdedil po svojom strýkovi viac millionový majetok. Teraz však sdeľujú, že sotva sa Milanovi početní veritelia o dedičtve dozvedeli, zaraz vyslali svojich zástupcov aby cieľom poistenia Milanových dlžôb celé jeho dedičstvo sekvestrovali.

Nová torpedová loď nášho námorníctva. Dňa 3. t. m. v Póle za okázalých slávností spustili na more novú torpedovú loď spoločného námorníctva. Nová loď, ktorá nosí meno „Aspern“, je 94.4 metrov dlhá a tak stavaná, že ľahko unesie vyše 2500 tonn ťarchy, jej stroje vyvinúť môžu 200 koňských síl a za hodinu prekoná 20 morských míľ. Jedným nákladom uhlia môže sa plaviť na 3600 míľ. Loď ozbrojená je šiestimi 12 centimetrovými a desiatimi 47 milimetrovými rýchlopalnými delami torpedovými prístrojmi; pri stavaní lode upotrebili všetky výdobytky modernej techniky. Nová loď počnúc od spodku až na jeden meter nad hladinou mora obitá je meňou a jej osvetlenie je elektrické.

Smrť v jazdení o závod. V Alagu pri Budapešti počas koňských dostihov gróf Jozef Bavarovsky, mladý poľský magnát jazdil v dostihu na svojom koni a keď boli jazdci v najtubšom behu, zrazu kôň Bavarovského odskočil ku ohrade a tu spadol i s jazdcem. Nešťastný gróf tak nešťastne padnul, že mŕtvý ostal ležať na mieste. Mŕtvolu nešťastného grófa tu posvätili a na vlaku odviezli do rodinnej hrobky v Haliči.

Dlhý spánok. Pred niekoľkými rokami celá svetová tlač zaoberala sa s tým zriedkavým prípadom, že vo francúzskom meste Thénelles jedna mladá deva už od rokov pohrúžená je v hlbokom sne; je úplne bezcitná, ani sa len nepohne a matka ju musí umele kŕmiť. Jako teraz parížske noviny sdeľujú, táto deva ešte vždy spí. Už je tomu 15. rokov čo není pri povedomí. So dňa na deň chudne, tak že teraz sotva váži 25 kilogrammov.

O pôvode včiel takto vypráva prstonárodná bájka: Keď naš Spasiteľ chodil so sv. Petrom po svete, prihodilo sa raz za sparného dňa, že sa Kristovi pustila krv z nosu. I šiel do blízkeho lesa, kde sv. apoštol svojmu majstrovi vodou zo studienky krv zastavil. Šatku ale, ktorou si Pán stieral krv, položil na perez a šli ďalej. Po nejakom čase, keď sa touže cestou navracali späť, povedal Pán Ježiš: „Choď, Petre, a prines šatku, čo sme v lese zapomneli.“ — Sv. Peter uposlúchol a ponáhľal sa k studienke. Ale jak sa podivil, keď spatril množstvo neznámych zvieratiek, ktoré okolo vody vesele poletovali. Vrátil sa bez šatky a rozpovedal ten div Pánovi. Ten vediac vopred, čo sa bolo stalo, poučil sv. Petra, že zvieratká tie sú včely, ktoré povstaly z krve. Od tej doby sú včeličky u ľudu vo zvláštnej úcte a láske: mluví sa o nich jako o ľuďoch, že „jedú“ a „umierajú“. — Dľa inej povesti povstaly včeličky takto: Svatý Peter chodiac s Pánom Ježišom po zemi, mal stále palicu v ruke a točil ju v povetří. Raz, keď tiež palicu krútil, udrel majstra do tváre a zodrel mu kožu, ktorú Kristus vzal a zastrčil do tuhého stromu. Z toho kúska kože potom vznikly včeličky. — Podobným skoro spôsobom vykladajú miesty vznik včiel: Kedysi šiel Kristus Pán so sv. Petrom okolo malého domku. Apoštol mal hlad a vošiel do chalupky, kde mu podali suchý chlieb, do ktorého sa ihneď s chuťou pustil. V tom sa Kristus niečo pýtal, svatý Peter sa otočil a škrabol Pána kôrkou chleba do tváre. Odrenú kožu skryl Kristus do dutého stromu a z nej vyletely včely.

Zastrelený zahradník. Vo Viedni v palote arcikňažny Marie Terezie na varte stojaci vojak Tranicesku vidiac k sebe pristupovať: jedného človeka, zvolal: Halt, wer da!? Vojakovi neznámy človek nedbal týchto slov ani po tretie, načo vojak strelil raniac ho smrteľne. Len keď sa sbešlo slúžobníctvo, vysvitlo, že ranený je Franc Rezicha arcikniežací zahradník. Rezicha prv než zomrel riekol, že on pokojne šiel cez dvor do zahrady ale vojak mu zabránil cestu, vzdor tomu, že on mu povedal, že patrí medzi arcikniežatské slúžobníctvo. Tranicesku nerozumejúc nemecky opätovne zkríknul naňho aby zastal. On, Rezicha, vidiac, že stráž v arcikniežatskom dvore strelíť vôbec nesmie, nevšimnul si volanie vojaka a chcel ísť ďalej, no vojak predsa strelil a on ranený klesnul. Vrechnosť zaviedla prísne vyšetrovanie.

Opilí honvédi. V Balassa-Ďarmotách šiesti podnapití honvédi najprv viac sedliackých mládencov napadli a potom prenasledovali i pokojných mešťanov. Policia jedného honvéda chytila, ostatní ale ušli. Sedliackí mládeni medzi tým jedného druhého honvéda chytili a z pomsty nabili. Úbohý vojak, ktorý bol cele nevinný, len na pomoc mu priskočivším policajtom môže ďakovať, že ho nezabili. Tak civilna, jako i vojanská vrechnosť zaviedla prísne vyšetrovanie.

Veľkopsanská svatobná hostina v 14. storočí. Keď Vilhelm Rosenberg, jeden z najbohatších českých zemánov slávil svoju svatbu roku 1378 s badenskou kňažnou Annou Máriou, svatobná hostina trvala od 26. jan. do 1. februára. Za týchto sedem dní bolo hostom predložené na stoly: 40 jeleňov, 50 srn, 50 sudov zasolenej diviny, 20 divých sviň, 2130 zajacov, 250 fasanov, 30 kurôpt, 2050 prepelíc, 20.688 šnepov, holubov a iných divých vtákov, 150 tučených volov, 20 jednoročných teliat, 526 menších teliat, 150 tučených ošípaných, 1526 klobás, 456 jaterníc, 326 jaterníc s krvou, 450 škopov, 395 baranov, 504 prasiec, 20 obyčajných zaúdených volov, 40 zaúdených škopov, 250 pávov, 5133 husí, 3106 moriek, kohútov a sliepok, 18.120 jalcov, 10 200 šťúk, 630 pstruhov, 3400 rozličných rýb, 520 rakov, 7096 údených rýb, 350 hlavátok, 780 údených haringov, 4 vizí, 4 tonny obyčajných haringov, 30.947 vajec. Toto si zapili 1100 okovami uhorského, tyrolského, rakúskeho a rajnského vína a mimo tohto minulo sa 903 sudov piva. Kone došlých hostí spotrebovaly počas doby svatobnej hostiny 3703 porcií sena, nerátajúc k tomu ešte iný obrok.

KU OBRÁZKU.

Sv. Filomena.

Náše vyobrazenie predstavuje obraz sv. Filomeny, ktorý namaľoval Pavol Delarosche. Filomena podstúpila mučednícku smrť za panovania cisára Diokleciana a jej hrob nájdený bol roku 1802. v rímskych katakombách. Nastroje, tri šipy a fakla, jakými bola mučená, vytesané

boly do jej hrobu jako i jedna palmová ratolesť, znak panenstva a stažen, znak nádeje. Filomena pozdejšie pre jej ctnosti vyhlásená bola za svätú.

K OBVESELENIU.

Len to je chyba.

Prepadnutosieho pri zkúške žiaka dal otec za učňa. Raz sa ho pýta matka:

— No, Ferko, ako že sa ti vedie u majstra?

— Zle, mama; majstrová varieva vždy také jedlá jaké ja rád jiem!...

— Nuž a to sa ti nezdá?...

— Zdať sa mi zdá, ale nezdá sa mi to, že ja z tých jedál nedostávam!

Chvála.

Jeden agent, ktorý v hlavnom meste sprostredkuje ženbu, takto riekne k jednému mladíkovi, ktorý sa chce tiež jeho sprostredkovaním oženiť:

— Aby ste si mohli utvoriť pochop o mojej šikovnosti v takýchto záležitostiach, len toľko vám hovorím, že som sa aj ja cestou mojho sprostredkovacieho ústavu oženil a už dva roky som vdovcom.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 3. mája.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 72, zadok 80, polievková 76, jazyk 75, obličky, ľadviny 90, čistené 220 krov za 1 klgr. — *Baranina*: predok 40, zadok 52 krov za 1 klgr. — *Teľcina*: 76, lopatka 80, stehno 80 krov za 1 klgr. — *Bravčovina*: 64, stehno a lopatka 68 krov za 1 klgr. — *Šunka*: pražská 110, surová 70 krov za 1 klgr.

Masť: Sviňská 62 krov, loj 60 krov, slanina ku roztopeniu 60 krov a husacia masť 120 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 40, sliepku 85, kohúta 100 krov. Za jednu tučenú kačku 150, za tučenú hus 200 krov. — *Očistení drúbež*: kura 45, sliepka 100, kapuň 100 krov, hus 220 (za jeden klgr. — krov), morka za kus 220 krov, a kačka za kus 120 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 50 kusov za 1 zl., menšie 20 kusov za 40 krov, ku čaju 7 kusov za 20 krov.

Ryby: Kapor 80, sumec 80, štika —, zubáč 150, jesater 400, okuň — krov za 1 klgr.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 90, ku čaju 125 krov za 1 klgr. Brindza 20 krov za kilo. — Smotana 24 krov za liter. — Pár holubov 50 krov, divá hus 150, divá kačka 70, jarabica — krov za kus. — Zajac za kus —zl. — krov. — 1 klgr. divej svine 60 krov, srny — krov. — Maltanské zemiaky nové 9 kr. za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	15.20	14.60	14.00	13.40	12.60	12.20
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	11.20	10.20	7.90	5.70		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4.60, hrubé po 4.50.

Zeleniny: Zemiaky ružiaky zl. 1.70—2.00, žlté

zl. 1.80—2.40, rožky zl. 3.50—5.00, biele zl. — m. c. za metr. cent. Kapusta (v hlávkach) zl. — m. c. Cibula zl. 3.50—6.00 m. c. Zeler 100 kusov zl. 1.00—1.50.

Strova: Hrach nový 30 kr., čistený starý 7—15 krov za klgr. Šošovica: domáca 7—9 za klgr. Riža 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov, čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Prosíme pozor dať.

V Uhorsku veľmi je rozšírené v obchode zvrátnictvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zvrátnikom trochu na prsty klepol, všemožnými figlami napodobňujú ju a podvádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Uhorsku nedržim ani jednateľa ani podomníka. Opravdovú kosu „sv. Antona“ len u mňa možno dostať.

Čtené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosa. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytili. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria týmto dotieravým odpredačom zriedkavými líškavými výrazmi vychválených kôs. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovelá žiadostiam kupujúcich.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Tokých a takých uznaní pôvod je ten, že je ona trvácna, není ani prítvrdá, ani primáká a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa ku kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, pokiaľ následkom tohoto obyčajne zmäkne zadná časť kosa.

Veľa gazdov následkom chybného kovania aj tú najlepšiu kosu pokazí. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, pokiaľ ona už vo vykovanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kovaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom ostrení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosiť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nežodpovedajúci zamením.

Ceny kosi „Svätého Antona.“

Cena kusu:	zl.	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	kr.
Dĺžka v centimetroch:		70	75	80	85	90	95	100.	

Amerganský kosový kameň (oslička) je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Striebornooceľová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Oceľová kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kôs franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pridá.

Jozef Sohr v Somogy-Szille.

Kosa len vtedy je opravdová, jestli na stupni je môj ochranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: Oceľová kosa „sv. Antona“ Sohra.

Obrázkové cenníky zašlem zdarma.

(15).

Budapešťianska burza s úradným značením cien dňa 4. mája.

Obilie	Jakoš dla hekt.	Za 100 kilogr		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75—80	8.80	9.53	Štátny dlb.			Prvá uhor. poisť. spol.	3210.—	3260.—
peštianska	75—80	8.70	9.45	Uhorská zlatá renta 4%	119.50	120.00	Pešt. uh. kupec. b.	1396.—	1398.—
stolnobelehradská	75—79	8.70	9.35	korunová renta 4%	97.20	97.70	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	7980.—	8000.—
Raž (šito)	70—72	7.00	7.30	Uhorské regdlové úpisý 4½%	100.35	101.35	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	339.00	340.00
Jačmeň na krm.	60—62	6.15	6.35	premlové úpisý	164.25	165.25	Záložné listy.		
na pátku	62—64	5.80	6.10	Uhorská tisko-segedínska po- šička 4%	138.50	139.50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4½%	95.50	96.50
na várku	64—66	6.60	7.00	Uhorská žel. pošt. 4½% v zl.	121.00	122.00	Uhorského úver. záložného ú- stavu 4½%	100.00	101.00
Ovos	39—41	6.00	6.19	vyvážkové úpisý 4%	96.56	97.50	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	121.50	122.50
Kukurica	73	4.40	4.50	Spoločná pošt. v bež. penia- zoch 4½%	100.20	100.70	Peniaze.		
Repica	—	11.20	12.00	Žreby.			Cisársky dukát	5.69	5.74
Dateľnava semá, luc.	—	40.—	46.—	Spolku „Jó sziv“	3.50	3.80	Dvadsat-frankovník	9.55	9.59
červené	—	30.—	33.—	Uhorského „Červeného kríža“	9.25	9.75	Nemecká ríšska marka	58.92	59.12
Svinská masť jeľčianska	—	51.50	52.00	Rakúskeho	20.40	20.90	Striebro	—	—
včelca	—	—	—	Basilika	6.50	7.00			

Tlačou cis. a kráľ. dvornej knihtačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.